

20.4.03

37b (משנה ג) → 39a (משום דהוי ממון שאין לו תובעים)

1. וכי יגף שור איש את שור רעהו ומת ומקרו את השור החי ונחצו את כספו וגם את המת ונחצו: שמות כא, לה

2. עמד וימדד ארץ ראה ויתר גוים ויתפצצו הררי עד שחו גבעות עולם הליכות עולם לו: חבוקק ג, ו

3. ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אש דת למו: דברים לג, ב

4. אף את זה תאכלו מכל שרץ העוף ההלך על ארבע אשר לו כרעים ממעל לרגליו לנתור בהן על הארץ: ויקרא יא, כא

5. ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה כי לא אתן לך מארצו ירשה כי לבני לוט נתתי את ער ירשה: דברים ב, ט

6. צרור את המדקנים והכיתם אותם: במדבר כה, יז

7. וקרבת מול בני עמון אל תצרם ואל תתגר בם כי לא אתן מארץ בני עמון לך ירשה כי לבני לוט נתתיה ירשה: דברים ב, יט

8. ורחבעם בן שלמה מלך ביהודה בן ארבעים ואחת שנה רחבעם במלכו ושבוע עשרה שנה מלך ... ושם אמו נעמה העמנית: מלכים א יד, כא

- I ג' משנה ג: liability for payments in cases where one of the animals is owned by the kadosh or non-Jews
- a If either the זיק or ניזק is owned by הקדש, no liability – following v. 1
- i Dissent: רשב"מ – הקדש is זיק – exempt; if הקדש is ניזק, always שלם (even תם)
- 1 Reason: הדיוט ק"ו
- (a) Challenge: using rule of דיו, should still be ½ damages if הקדש
- 2 Rather: interprets רעהו as teaching that the unique ruling of תם (ח"נ) only applies to רעהו (not הקדש)
- (a) Explanation: else, רעהו should've been written in re: מועד
- b If a שור ישראל gores a שור כנעני (any non-Jew) – exempt; if a שור כנעני gores a שור ישראל, always שלם (even תם)
- i Reasons for exemption
- 1 V. 2 – יתר read as “confiscating their money”
- 2 V. 3 – read as “from פארן their money was given to ישראל”
- (a) Note: this needed because v. 2 could've been interpreted along lines of other דרשות:
- (i) Exiling them (as per v. 4) due to their failure to heed 7 מצוות
- (ii) “permitting these laws” – i.e. making them מצווה אינו vis-à-vis reward (less as per חניניא ר')
- ii Related ברייתא: story about 2 agents of Rome who studied תורה and were bothered by only law – the exemption for damages to non-Jews' property.
- 1 Tangent: story of “consolation” upon death of יהודה בר שמואל בר יהודה (vv. 5-6), pointing to ה' reasons for not allowing war against מואב and, 4 generations later, רות המואביה and, 4 generations later, נעמה העמונית, due to appearance of עמון מואב
- (a) Tangent: lessons learned from daughters of לוט (discretion – favor of עמון; zealotry – favor of מואב)
- c Tangential ruling: damages between ישראל and כותים
- i מועד נ"ש for תם – ½ for כותי; ישראל ד"ק is exempt; כותי pays as per usual
- ii תם נ"ש for תם (even תם) כותי always pays ד"מ
- 1 Implication: ר"מ maintains that כותים are גרי אריות (→ not Jews)
- 2 Challenge: ר"מ maintains that כותים are כותים coming from תמא (→ they are ישראל, ergo גרי אמת)
- (a) Answer: ר"מ “fined” them to pay full נזק in all cases as a method of social separation
- (i) Challenge: ר"מ allows for payment of קנס for אונס ומפתח if the girl is a כותית
- (ii) Answer: we don't want the sinner to gain (שלא יהא חוטא נשכר)
1. Question: why not give the money to the poor?
2. Answer: it is ממון שאין לו תובעים – i.e. no עני can act as the claimant